

Prekentekest: Luk 4,31-37

Jesus tok veien ned til Kapernaum, en by i Galilea, og lærte folket der på sabbaten. De var slått av undring over hans lære, for han talte med myndighet.

I synagogen var det en mann som var besatt av en uren ånd. Han satte i å rope: "Hva har du med oss å gjøre, Jesus fra Nasaret? Er du kommet for å ødelegge oss? Jeg vet hvem du er, du Guds Hellige!" Men Jesus talte strengt til ånden og sa: "Ti stille, og far ut av ham!" Den onde ånd rev mannen over ende midt iblant dem og fór ut av ham, men uten at han ble skadet.

Da ble de alle grepet av forferdelse, og de sa til hverandre: "Hva er dette for slags tale? Med makt og myndighet befaler han de urene ånder, og de farer ut." Og ryktet om ham spredte seg overalt i omegnen.

Slik lyder Herrens ord.

Det er ikke lenge siden OL i Vancouver. Vi kjenner vel alle på entusiasme og glede når en av våre gjør det bra og havner øverst på pallen. Vi kjenner den sitrende spenningen fra stafetten. Vi som er i heia-gjengen kjenner heltene våre gjennom media og vet at de kan levere bare de har dagen. Så hadde vi i OL håp om gull, og vi tok hjem hele ni gull, åtte sølv og seks bronser. Kanskje mer enn vår nasjonale selvfølelse har godt av? Vi kan i alle fall nyte som nasjon å ligge i det aller høyeste sjiktet sammen med de store.

I bibelteksten vi hørte måles det også krefter. Vi møter tre aktører. En mann som var besatt, en ond ånd som hadde tatt bolig i ham, og Jesus. Heia-gjengen var menigheten i synagogen. I motsetning til hva vi ser av kappestrid på TV, var resultatet i synagogen i Kapernaum gitt på forhånd.

Kamp én var avgjort: Mannen som ropte og skrek hadde mistet kontrollen over livet sitt og kunne ikke komme fri – demonen var sterkere. Kamp to var avgjort: Det ville heller ikke skje at den onde ånden seiret over Jesus, for vi vet at Gud er den sterkeste.

Over alt der Jesus møtte djevelen og hans onde åndsfrender var det Jesus som seiret. Til sist skulle han vinne den avgjørende seieren på korset. For de som var med som støttespillere den gang så alt ut som tap da Jesus døde på korset, men stemningen snudde seg da de møtte ham etter oppstandelsen og siden fikk Ånden på pinsedag.

Vi som hører til i kirken i dag vet så inderlig godt at Jesus er den sterkeste, men erfarer vi det i våre liv og i nærmeste omkrets? Kanskje til dels. Men selv om vi vet at Jesus er den sterkeste, må vi nok innrømme djevelen ganske mange etappe-seiere og del-seiere.

Heldigvis møter vi sjelden på fenomenet besettelse i vår kultur, men i fastetiden minnes vi om å være spesielt oppmerksom på djevelens mangfoldige virke. Hans virkemiddel nummer én er vel fristelsen til alt som er mot Guds vilje. Og når fristelsen har ført til fall – fristelsen til å leve i synd fremfor oppgjør med Gud og medmennesker. Det er vel her djevelen har størst suksess med å føre folk på avveier.

Bibelen regner ellers med et mangfold av djevleskap. I vår tid eksisterer det et stort alternativt livssynsmarked med mange okkulte og fremmedreligiøse elementer. Allerede i gammeltestamentlig tid advarte Gud mot slike ting. I Femte Mosebok står det: «Hos deg må det ikke finnes noen som lar sin sønn eller datter gå gjennom ilden, ingen som tar varsler, ingen tegntyder, spåmann eller trollmann. Ingen må drive med besvergelses, spørre gjenferd og spådomsånder til råds eller søke råd hos de døde. For alle som gjør slikt, har Herren avsky for.» 5Mos 18,10-13.

Vi kjenner igjen flere fenomener i det som listes opp, ikke minst fra TV-serier som Fornemmelse for mord, Åndenes makt, Den Andre Siden og Fra Sjel til Sjel. Men også fra spiritisme og annen spådom og utprøving av åndsmakter. Selv om nok mye som presenteres er juks, så finnes det virkelige mulighet for å utforske en ånde verden som vi normalt ikke har direkte adgang til. Guds ord er helt klar på at dette er farlig. Paulus lister opp trolldom blant ting som fører til fortapelse. (Gal 5,19ff.)

Djevelen er en mester i forklledning. Han vil alltid at mørke forveksles med lys. (jfr. 2Kor 11,14) Denne forvekslingen av hva som er godt og hva som er ondt er faremoment nummer én. Vi ser det i interessekonflikten i møte med dem som driver åndemaning og spådom. Disse har skapt sin egen foretning og tjener penger. Følgelig markedsfører de sin virksomhet som god og positivt utviklende. Fra et kristent ståsted er kontakt med avdødes ånder og andre åndsmakter forkastelig. Det hører de destruktive kreftene og mørket til, selv om det framstilles som lys.

Nesten like farlig som å forveksle lys og mørke er det å se hele tilværelsen som enten sort eller hvitt. Det er mye mellom himmel og jord vi ikke forstår. Det er mye som vil ha makt over oss, men størst innvirkning på våre liv har tross alt vi selv. Det er ikke slik at enten er alt vi gjør ledet av Den Hellige Ånd, eller så er det av djevelen. Vi er på godt og vondt mennesker, feilbarlige mennesker som handler ut fra vår samvittighet, og i de fleste tilfeller gjør så godt vi kan.

Djevelen er virksom gjennom fristelser, men det er ikke det samme som besettelse. Vi sliter alle med vår gamle natur som ikke vil det som Gud vil. Vår gamle natur er et lett objekt for fristelser, men ikke så lett objekt for besettelser. Men besettelser kan skje der man søker kontakt med andre åndsmakter. (1 Kor 10,19ff.)

Som mennesker er vi verken demoner eller Gud. Selv som kristne bærer vi med oss vår gamle natur som ikke vil det som Guds vil. Men vi har også fått en ny natur i det livet vi fikk i dåpen og lever ut i troen.

Den gang da vi ble døpt sa presten: «La oss bekjenne forsakelsen og troen som vi døper våre barn til.» Så sa menigheten i kor: «Jeg forsaker djevel og alle hans gjerninger og alt hans vesen.» Deretter trosbekjennelsen. Vi har altså en forsakelse knyttet til dåpen. Forsakelse er å gi avkall på, noe vi forplikter oss til å unnvære som døpte og troende. Vi sier nei til djevelen og alle hans gjerninger og alt hans vesen.

Forsakelsen og troen er en programerklæring for alle døpte. Det er en Soria-Moria-erklæring fra en samlet kyrkjelyd/menighet, ikke bare for en kommende fireårsperiode, men for hele livet som troende. Som døpte kristne sier vi nei til Guds fiende i hans mangfoldige fremtoninger, og vi sier ja til den treenige Gud.

Forsakelse kan selvsagt innebære sorg og savn. Det hender det smerter å måtte gi avkall på noe. Jesus sier «søk først Guds rike» Matt 6,33, men mange hører ikke på det øret og søker alt det andre først.

Jesu samtid forundret seg over at Jesus talte med så stor myndighet. Han må ha virket både fascinerende og skremmende på sine omgivelser. Han kunne si til den rike unge mannen at han måtte selge alt han eide og deretter komme og følge Jesus. (Matt 19,16ff.) Han kunne si: «Den som elsker far eller mor mer enn meg, er meg ikke verd. Den som elsker sønn eller datter mer enn meg, er meg ikke verd. Og den som ikke tar sitt kors opp og følger etter meg, er meg ikke verd.» Matt 10,37-38.

Visst kan forsakelse smerte. Vi vet at mennesker som blir kristne i muslimske land, kan oppleve å bli stilt på valg mellom å gi avkall på sin kristne tro, eller å gi avkall på sin familie. Så må man gjøre seg opp en mening om hva som er viktigst. I vår kultur er det så lett å tenke at vi kan jo få i både pose og sekk, både velstand, leve som vi selv vil og Jesus. Men kanskje har velstanden, fritida og friheten blitt enda viktigere enn Jesus og tjenesten for Jesus i menigheten.

Det er ikke til å unngå at denne prekenen bunner ut i et spørsmål den enkelte må ta opp med seg selv og vår Herre. Er du klar til å gi avkall på alt for å vinne himmelriket? Skjønner du hva du har i Jesus og hva som står på spill hvis du mister det?

Vi skal være bevisst på at våre mange små avgjørelser i hverdagen er med på å danne et mønster og en større helhet. Fastetidens bibeltekster minner oss om at vi er ikke alene om å ha innflytelse, men vi kan mobilisere vår innsats i forsakelsen av djevelen og i troen på Jesus slik at livet får retning og mål. «Arbeid på deres frelse med frykt og beven» står det i Fil 2,12. Det handler ikke om at vi kan frelse oss selv, for det kan vi ikke. Men vi kan heller ikke utsette å prioritere Jesus hvis vi skal ha det evige livet i oss.

Vi nordmenn har vendt oss til å få medaljer i vintersport. Vi kan lene oss tilbake og slappe av foran TV-en fordi det er noen som løper der ute i løypa for oss, det er noen som får blodsmak i munnen og svetter for oss. Slik kan vi ikke gjøre med det åndelige og det kristne livet. Det kaller oss til innsats, opp av sofaen og ut i løypa, inn i aktiv tjeneste i menigheten du er satt inn i som medlem og dermed også som medarbeider og aktiv støttespiller.

Så er vi da også på det seirende laget fordi Jesus har seiret, men i motsetning til våre OL-helter, tar Jesus oss med ut i sporet der kampen står.

Ære vere Faderen og Sonen og Den Heilage Ande, som var og er og vera skal éin sann Gud frå æve og til æve.